

VI. MISCELLANEA

1. † JERZY VACHER DE LAPOUGE

Dnia 29 lutego 1936 r. zmarł w Poitiers Jerzy Vacher de Lapouge. Ze śmiercią Lapouge'a ustąpił z szeregu wielkich ludzi XIX wieku jeden z najwybitniejszych i najbardziej wpływowych przedstawicieli kierunku rasowo-antropologicznego w socjologii. Sława jego nazwiska i wpływ jego teorii były i są jeszcze do dziś dnia wielkie nie tyle w samej Francji, ile poza jej granicami, a zwłaszcza w Niemczech. Lapouge w przeciwieństwie do Gobineau oparł swoją klasyfikację ras ludzkich nie na barwie skóry, lecz na wskaźniku głównym oraz barwie oczu i włosów. Na tych zasadach podziału wyróżniał wśród ludności europejskiej trzy zasadnicze rasy: 1. *homo europeus*, czyli rasę czysto aryjską; 2. rasę alpejską i wreszcie 3. rasę śródziemnomorską. Najwyższą, najbardziej wartościową rasą, zdaniem Lapouge'a, jest rasa czysto aryjska, rasa urodzonych twórców, organizatorów i panów. Charakterystycznymi jej cechami somatycznymi są: długogłowość, błękitne oczy, blond włosy, wzrost wysoki. Zasadniczym podstawowym czynnikiem determinującym rozwój czy upadek kultury i ustrojów społecznych jest skład rasowy ludności danego społeczeństwa. Jeżeli w tym składzie dominuje wyraźnie rasa aryjska, kultura i ustrój społeczny podlegają ciągłej, pozytywnej ewolucji. Jeśli natomiast odsetek rasy aryjskiej zmniejsza się lub zanika, zmniejsza się tempo rozwoju i wartość kultury lub następuje stagnacja. Lapouge, podobnie jak Gobineau, był zdecydowanym pesymistą w poglądach na przyszłość kultury europejskiej. Cywilizację zachodnio europejską czeka, jego zdaniem, nieuchronny upadek. Upadek ten będzie następstwem dokonywającego się w coraz to szybszym tempie zaniku rasy aryjskiej. Rasa aryjska stopniowo znika i znikać będzie coraz szybciej, ponieważ usuwają ją z powierzchni życia *selekcje społeczne*: militarne, polityczne, religijne, moralne, prawne i ekonomiczne. Jako rasa bezinteresowna, zdolna do poświęceń, żadna wewnętrznej niezależności, aktywna i odważna, rasa aryjska dostarcza głównego kontyngentu ludzkiego w wszelkich wojnach i rewolucjach narażając się na największe niebezpieczeństwa i stopniowe wyniszczenie. W walce ekonomicznej natomiast ulega stale przedstawicielom ras niższych, ponieważ jako rasa urodzonych panów niezdolna jest do podstępu, nieuczciwości, rezygnacji z honoru a zarazem pozbawiona jest zmy-

slu oszczędnosci. Szerzenie się idei demokratycznych było dla Lapouge'a wyraźnym objawem wydobywania się na wierzch piramidy społecznej elementów rasowo niższych, pozbawionych zdolności do tworzenia rzeczywistych, trwałych wartości; było zarazem nieomylnym sygnałem ostatecznego upadku kultury europejskiej.

Lapouge, jak zresztą każdy antropolog stojący na stanowisku nierównej wartości poszczególnych ras ludzkich, był zdecydowanym konserwatystą i arystokratą w swoich poglądach społeczno-politycznych. Zasadnicze swoje teorie antro-po-socjologiczne przedstawił w trzech dziełach: „Les sélections sociales” (Paryż 1896), „L'Aryen, son rôle social” (Paryż 1899) oraz „Race et milieu social. Essai d'anthroposociologie” (Paryż 1909).

Trwałą pozycję w dziejach socjologii, nawet niezorientowanej rasowo, zdobył sobie Lapouge swoją teorią selekcji społecznych. Teoria ta okazała się socjologicznie płodna i stosowalna nawet jeśli odrzucimy teorię nierówności ras ludzkich.

Lapouge — niezależnie od tego, jak się będziemy zapatrywać na wartość naukową jego determinizmu rasowo-antropologicznego — był i pozostanie niewątpliwie jednym z klasyków socjologii.

Tadeusz Szczurkiewicz (Poznań).

2. POLSKO-NIEMIECKA WSPÓLPRACA PRAWNICZA

Na posiedzeniu Akademii Prawa Niemieckiego w Berlinie w dniu 10 maja 1937 mim. sprawiedliwości Grabowski wygłosił referat na temat: „Wpływ marsz. Piłsudskiego na kształtowanie prawa w Polsce”, gdzie m. i. przedstawił poglądy Marszałka na zagadnienie prawa narodowego, na stosunek prawa do etyki i honoru, na kwestię ustaw ramowych. Nazajutrz, dnia 11 maja 1937 odbyło się konstytucyjne posiedzenie polsko-niemieckiego Instytutu współpracy prawniczej. Zadaniem nowego Instytutu jest współpraca obu prawniczych grup narodowych nad rozwojem i badaniem prawa. Służyć temu celowi mają wzajemne informowanie się o pracach kodyfikacyjnych, wymiana prac naukowych, odczyty itp. Prezesem Zarządu grupy polskiej jest prof. dr Waław Makowski (Warszawa), wiceprezesem prof. dr Sułkowski (Poznań), członkami Zarządu prof. dr Wolter (Kraków), radca Potulicki, dr W. Prądyński i sędzia Dziembowski. Przewodniczącym grupy niemieckiej został prezes Sądu Rzeszy s. s. dr W. Simons, wiceprezesem prof. dr Emge (Berlin), członkami Zarządu prof. dr Freytag-Loringhoven (Wrocław), prof. dr Bruns (Berlin), dyr. dr Gaus (MSZ). Na członków obu grup ma być powołanych po 40 czołowych prawników.

M.

3. POLEMIKA

ODPOWIEŹ AUTORA

p. Z. Szymczakowi z powodu Jego recenzji książki pt. „Tematy do ksiązkowości kupieckiej”. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, zeszyt I, 1937.

W zeszycie pierwszym rb. „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” ukazała się recenzja tego wydawnictwa. Recenzent, p. Z. Szymczak wyraża żal, że autorzy nie przeprowadzili ściślejszej korekty, co miało spowodować, że zwłaszcza temat I części III jest zupełnie nieudany. Wyплаты kasowe przewyższają mają wpływy. Recenzent podaje jednak mylną sumę wypłat zł 8 293,51, podczas gdy wynoszą one zł 7 393,51, są więc niższe od sumy wpływów kasowych. Pomylił się niewątpliwie p. recenzent a nie autorzy tematów.

Również przypuszczenie p. recenzenta odnośnie przeznaczenia wydawnictwa „dla ośrodków, gdzie kupno formularzy (arkuszy) nastrocza dużo trudności” nie pokrywa się z intencją autorów. Recenzent podaje bowiem tylko jedną z przyczyn, dla której dołączenie formularzy do tematów jest wskazane. Poza tym również w ośrodkach większych odda to znaczne usługi, jeśli się zważy, na jakie trudności napotyka nauczyciel przy kupowaniu arkuszy przez uczniów, jak nabywanie arkuszy różnych formatów, o różnym liniamencie, niejednokrotnie niepraktycznych, brak arkuszy u uczniów, którzy zapomnieli nabyć je na czas itd. itd. Wreszcie temat wraz z wypracowaniem przy zastosowaniu tego wydawnictwa stanowi pewną całość, o przyzwoitej formie, łatwą do skontrolowania, przejrzystą przy powtórce.

Porozumienie się z autorami wyjaśniłoby zapewne dokładniej wątpliwości p. recenzenta.

St. Górniak (Lwów)

REPLIKA RECENZENTA

Po zapoznaniu się z wyżej umieszczonymi uwagami polemicznymi i po powtórny sprawdzeniu tematu pierwszego z części III „Tematów do księgowości kupieckiej” przyznaję, że faktycznie rozchody kasowe są mniejsze od podanych przeze mnie w recenzji wydawnictwa. Tym samym stwierdzam, że pierwotny mój wniosek co do omawianego tematu oparty został na błędnych obliczeniach i w konsekwencji był krzywdzący dla pp. autorów „Tematów”.

W dalszych uwagach polemicznych pp. autorzy wyjawiają, jakie jest przeznaczenie „Tematów”. Wyjaśnienia te można uważać za uzupełnienie recenzji, chociaż w zasadzie zastrzec się muszę, że wypowiadając przypuszczenie co do przeznaczenia wydawnictwa, wyrażałem tym samym moje przekonanie subiektywne, na jakim terenie i w jakich warunkach praca pp. autorów będzie najbardziej przydatna.

Zygmunt Szymczak (Poznań)

4. PRZEGLĄD CZASOPISM SŁOWIAŃSKICH

(Polonica)

„*Právník*” (Praga) w zeszytcie 3 daje przegląd treści Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego r. XVII nr 1-„*Sborník*” (Praga) w zesz. 1—2 z rb. zamieszcza recenzję książki St. Borowskiego „o Statucie Winodolskim z 1288 r.” „*Právní Obzor*” (Bratislava) daje w zeszytcie 6—7 przegląd treści następujących polskich czasopism: „*Wileński Przegląd Prawniczy*” nr 11 ex 1936; „*Przegląd Prawa Handlowego*” nr 9 r. XII i nr 1—2 r. XIII; „*Przegląd Notarialny*” r. XV nr 23, r. XVI nr 1—2; „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*” r. XVII r. XI z. I; „*Głos Sądownictwa*” r. IX nr 2; „*Czasopismo Sędziowskie*” r. XI z. I; „*Gazeta Sądowa Warszawska*” r. LXIV nr 3—5; „*Wileński Przegląd Prawniczy*” r. VIII nr 2 — wreszcie „*Soudcovské Listy*” w numerze 5 z rb. dają przegląd treści „*Głosu Sądownictwa*” r. IX z. 4 oraz w streszczeniu podają artykuł tamże zamieszczony M. Buczkowskiego o „niezawisłości sądów”.

5. MIĘDZYNARODOWY KONGRES PRAWNICZY W PARYŻU

W ramach Międzynarodowej Wystawy w Paryżu odbędzie się w dniach od 19 do 24 czerwca rb. międzynarodowy kongres prawniczy (semaine juridique). Składka zjazdowa wynosi 20 fr. Adres sekretariatu Zjazdu: Semaine Internationale de Droit, au siège de l'Alliance Française — 101, Boulevard Raspail, Paris.

6. Z TOWARZYSTW PRAWNICZYCH

Sprawozdanie

Towarzystwo Prawnicze w Białymstoku

Na dorocznym Walnym Zebraniu w maju rb. Zarząd ukonstytuował się w sposób następujący: prezes — Ostruszka Józef, wiceprezes — Szwarz Alfred, hekreтары i bibliotekarz — Zalewski Romuald, skarbnik — Olszyński Władysław, członek Zarządu — Wahl Artur.

W okresie sprawozdawczym na terenie Towarzystwa zostało wygłoszonych 13 odczytów.

Frekwencja na wieczorach dyskusyjnych wahała się w granicach 4—24 osoby.

Biblioteka Towarzystwa na dzień 1 maja 1937 r. obejmowała 452 pozycje. W okresie sprawozdawczym księgozbiór powiększył

się o 180 pozycji, z czego na książki zakupione przypada 42 pozycje. Reszta stanowi dar Komisji Kodyfikacyjnej i sędziego Jana Dąbrowskiego.

Biblioteka prenumeruje wszystkie poważniejsze czasopisma prawnicze w liczbie 17.

Saldo dodatnie na 1 maja 1937 r. — 119 zł 70 gr.

Towarzystwo liczy 86 członków i jest członkiem Stałej Delegacji Zrzeszeń i Instytucji Prawniczych. Delegatem głównym jest prezes T-wa p. Józef Ostruszka, prezes Sądu Okręgowego w Białymstoku, delegatem miejscowym p. Rafal Lemkin — adwokat.

Towarzystwo Prawnicze w Toruniu

W styczniu rb. odbyło się walne zgromadzenie Towarzystwa. Po dokonaniu wyborów zarząd ukonstytuował się w sposób następujący: prezes — prok. S. O. E. Przybylski, wiceprezes — wiceprezes S. O. Wł. Krupka, skarbnik — prezes S. O. Radłowski, sekretarz — sędzia S. O. T. Szurlewicz, starosta krajowy W. Łącki, sędzia S. O. Z. Piskorski i adwokat A. Mordawski. W okresie sprawozdawczym wygłoszono 6 odczytów. Towarzystwo liczy obecnie 111 członków.

7. ZE STAŁEJ DELEGACJI ZRZESZEŃ I INSTYTUCYJ PRAWNICZYCH RZPLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 IV br. pod przewodnictwem prof. dra K. Lutostańskiego odbył się w gmachu Sądu Najwyższego Zjazd Delegatów Stałej Delegacji, jednoczącej 40 Zrzeszeń i 20 pism i instytucji prawniczych z całego obszaru Rzplitej. Sprawozdania z działalności złożyli sekretarz gen. prof. dr E. Stan. Rappaport i skarbnik Delegacji notariusz J. Moldenhawer oraz w imieniu Komisji Rewizyjnej prokurator S. N. J. Gumiński. W dyskusji głos zabierali: adw. M. Niedzielski (podziękowanie ustępującemu prezydium), prof. dr K. Lutostański (podziękowanie ustępującemu sekretarzowi generalnemu w szczególności), adw. S. Janczewski (o znaczeniu zadania konsolidacyjnego dla najbliższego okresu działalności Delegacji) i radca Tadeusz Żenczykowski (uzasadniający wnioski zmierzające do reorganizacji Delegacji, zgłoszone w imieniu Związku Młodych Prawników).

Na okres 1937—1940 do władz centralnych Delegacji wybrano jednomyślnie: do prezydium Rady Głównej: pp. adw. S. Janczewskiego, prezesa N. T. A. J. Kopczyńskiego, prof. dra E. St. Rappaporta — trzej przewodniczący, prokuratora K. Łada-Bieńkowskiego (sekretarz generalny), notariusza J. Moldenhawera (skarbnik), prof. dra Jana Wasilkowskiego (zast. sekretarza gen.).

Do Rady Głównej: Sędziego W. Olewskiego, adw. M. Niezdielskiego, radcę T. Jankowskiego, plk. dra K. Sarnickiego, nacz. J. Przyłuskiego — Komisja I. Marszałka W. Makowskiego, prezesa K. Fleszyńskiego, adw. S. Peszyńskiego, prokuratora M. Siewierskiego i radcę Tadeusza Żenczykowskiego — Komisja II. Prezesa K. Berezowskiego, prof. Leona Babińskiego, doc. dra R. Lemkina, doc. dra Stanisława Borowskiego i adw. Jerzego Poznańskiego — Komisja III.

Do Komisji Rewizyjnej: wiceministra prof. A. Chełmońskiego, prof. K. Lutostańskiego, prezesa K. Biergfellnera, prok. J. Gumińskiego i adw. T. Michalskiego.

Zjazd Delegatów uchwalił przesłać depeszę z życzeniami nowomianowanemu Wiceministrowi Sprawiedliwości, a swemu dawnemu i obecnemu członkowi prof. A. Chełmońskiemu, oraz wyraził podziękowanie za inicjatywę i wieloletnią owocną działalność ustępującemu sekretarzowi generalnemu prof. dr E. St. Rappaportowi.

Przed przystąpieniem do obrad Zjazd uczcił przez powstanie pamięć zmarłych w okresie sprawozdawczym: sędziego W. Łukasze-wicza i sędziego B. Krzyżanowskiego.

8. VII MIĘDZYNARODOWY KONGRES NAUKOWEJ ORGANIZACJI

Zgodnie z uchwałą Międzynarodowego Komitetu Naukowej Organizacji VII Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w Stanach Zjednoczonych A. P. w Waszyngtonie we wrześniu 1938 r.

Przedmiotem obrad Kongresu będą dwa główne tematy: 1. Najnowsze zdobycze w dziedzinie naukowej organizacji, 2. Gospodarcze i ekonomiczne znaczenie naukowej organizacji.

Dyskusje nad pierwszym tematem prowadzone będą w sześciu sekcjach, poświęconych dziedzinom: a) administracji, b) produkcji, c) sprzedaży, d) spraw personalnych, e) rolnictwa, f) gospodarstwa domowego.

Temat drugi będzie przedmiotem obrad zebrań plenarnych.

Zasadniczym i właściwie jedynym ograniczeniem co do wyboru tematów referatów nadsyłanych na Kongres jest to, że powinny one dotyczyć najnowszych zdobyczy naukowej organizacji, przede wszystkim okresu od ostatniego Londyńskiego Kongresu w 1935 r. W celu umożliwienia dyskusji nad różnorodnym materiałem jaki prawdopodobnie napłynie, projektowany jest podział każdej sekcji na dalsze działy, a mianowicie:

Sekcja Administracji uwzględnia następujące działy: struktura organizacyjna; kontrola; gospodarka finansowa; organizacja biurowości; administracja publiczna.

Sekcja Produkcji: wybór miejsca zakładów przemysłowych, projektowanie zakładów i urządzeń fabrycznych, transport wewnętrzny; zakupy i gospodarka materiałowa; planowanie i kontrola (poszczególnych etapów produkcji); badanie ruchów; zwalczanie marnotrawstwa; systemy płac; koszty własne.

Sekcja Sprzedaży: analiza rynków zbytu i planowanie sprzedaży; organizacja i administracja sprzedaży; magazynowanie i transport; obliczanie kosztów i ustalanie cen. Referaty dotyczące każdego z powyższych działów sekcji sprzedaży dzielone będą ponadto na dalsze dwie grupy; zależnie od tego czy ujmowane będą z punktu widzenia producenta, czy handlowca.

Sekcja Spraw Personalnych: dobór, szkolenie, awanse i zwalnianie personelu; zagadnienia psychologiczne; urządzenia humanitarne; szkolenie w dziedzinie naukowej organizacji.

Sekcja Rolna: zarządzanie gospodarstwami większymi, średnimi i małymi; transport i obsługa rynków; nauczanie zarządzania gospodarstwem rolnym.

Poszczególne działy sekcji gospodarstwa domowego nie zostały jeszcze ustalone.

Referaty winny być nadesłane do Komitetu Kongresu w Waszyngtonie najpóźniej do dnia 31 grudnia 1937 r. za pośrednictwem Polskiego Komitetu Naukowej Organizacji. Ostateczny termin nadsyłania referatów do Polskiego Komitetu Naukowej Organizacji upływa z dniem 31 października 1937 r. Osoby mające zamiar nadesłać referaty na Kongres proszone są o wcześniejsze zawiadomienie o tym Polskiego Komitetu. Rozmiar referatów nie powinien przekraczać 3000 słów. Streszczenie w języku angielskim — 200 słów. Referaty winny być pisane na maszynie z szerokim marginesem (10 czcionek) z interlinią w trzech egzemplarzach na papierze formatu znormalizowanego A 4. Wykresy winny być wykonane na kalce w sposób nadający się do druku z napisami w języku angielskim.

Bliższych informacji o Kongresie udziela Polski Komitet Naukowej Organizacji w Warszawie, ul. Mokotowska 51/53.

Dalsze komunikaty dotyczące Kongresu drukowane będą w Przeglądzie Organizacji, Mokotowska 51/53 w Warszawie, telefon 838-13 i 816-43.

9. FUNDUSZ WYDAWNICZY „RUCHU”

Na Fundusz Wydawniczy „Ruchu” złożyli:

Poznańskie Ziemstwo Kredytowe w Poznaniu	750,— zł
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu	350,— „
Komunalny Bank Kredytowy w Poznaniu	350,— „
Towarzystwo Prawnicze i Ekonomiczne w Poznaniu	200,— „
Marcolla Leon w Opolu Lubelskim	5,— „

Zwracamy się do wszystkich przyjaciół naszego pisma z usilną prośbą o poporcie przez uzyskiwanie nowych prenumeratorów, jak również przez zasilanie „Funduszu Wydawniczego”. Wszelkie kwoty składane na fundusz wydawniczy „Ruchu” (P. K. O. 201-346) będą na tym miejscu ogłaszane.